

Knagend geweten

Ik moet er een hebben, want ik heb er een soort attest voor gekregen: een geweten. In 1986 werd ik erkend als gewetensbezwaarde in een brief met een aardappelstempel van het Ministerie van Defensie. Vervolgens anderhalf jaar gewetensbelasting betaald in de vorm van ongewapende dienstplicht. Allemaal mooi, maar had ik mijn mond gehouden over dat opspelende geweten dan had ik 90% kans gehad nooit te zijn opgeroepen (voor lichterding 1961 was nauwelijks plaats, ze werden bijna allemaal vrijgesteld). Tja, nou ja, enfin.

Een geweten dus, zoals we allemaal hebben. Normaal heb je d'r niet zo'n weet of last van. Een beetje de automatische piloot, die door de jaren wat uit het lood gaat hangen, al kan je niet meer precies achterhalen wanneer dat nou precies gebeurde. Het wordt allemaal grijzer, routineuzer, het varen op dat gewetenscompas. Je komt steeds minder voor klip en klare 'Jantje-zag-eens-pruimen-hangen'-dilemma's, of je hebt er gewoonweg minder weet van. En je wordt akelig goed in het uitleggen van je eigen compromissen. Enfin, tot zover het gratuite Joep-van-'t-Hek/Freek-de-Jongepraatje.

1

Waar gaat het werkelijk om? Om die 'hut' natuurlijk, die verdomde hut. Nou ja, zo noemden de kinderen hem. Officieel heette het ding 'het Speeljuweel' toen we hem kochten. 'Summum aan speelplezier' juichte de folder, 'het design van dit toestel is een lust voor het oog en een waardevol object in uw tuin'. Onze kleine tuin stond een in één keer vol met dit lustige summum. Een grote houten geval van een meter of drieënhalve hoog, 1.80m breed x 1.80 m diep. Beetje een impulsaankoop, zo'n jaar of zes geleden. Echt duurzaam verduurzaamd hout, geprefabriceerd in een sociale werkplaats, en de kinderen waren er gek mee...die eerste maanden. Ach, ik moet niet zeuren. Wij, de jongens van V., richtten er de 'Geheime club' in op en hadden er onze vergaderingen met het Geheime Logboek. De jongens klonnen er bovenop, slingerden projectielen naar de meespelende kinderen. Eigenlijk allemaal mooie herinneringen, was het niet dat het op het eind toch nog een soort 'Wereldtijdschrift' werd, met in ons geval twee mevrouwen Lauwereyssen.

Dat kwam zo.

Wij verkopen eigenlijk nooit iets en al zeker niet via het internet. Je weet maar nooit wat je over de vloer krijgt. Nou daar hoeft je eigenlijk helemaal niet bang voor te zijn, wisten familie en kennissen, die de ene na de andere succesvolle verkoop meldden. Het is kinderlijk eenvoudig, je voorkomt dat alles maar zonder erg wordt weggegooid en het milieu belast, en soms houd je er nog wat aan over ook. Toch bleven we aarzelen. Ook toen mijn zus, zonder al te veel moeite, een heel en levend paard wist te verkopen via Marktplaats. Wat wel gebeurde was dat we nu nog minder dan vroeger afdankers naar het gemeentelijke afvalstation durfden te brengen. Ineens bleek van allerlei afgeschreven kinderspul mogelijk verkoopwaardig – of toch tenminste herbruikbaar - ook al waren we er met Koninginnedag mee blijven zitten. Na een jaar of twee besluiteloosheid, waarin we ons ook maar moeilijk konden schikken in het onvermijdelijk groter worden van onze kinderen, werd onze

potentieel herinneringsvolle & herbruikbare voorraad langzamerhand onhoudbaar. Je kwam de tuin zowat niet meer door, als je de garagedeur opendeed, buitelden de spullen naar buiten. Er moest wat gebeuren.

Eerst dat fietsje. Ik plakte de band, schuurde de roest er zoveel mogelijk af en maakte een paar foto's in de stralende zon met onze helgroene taxushaag als de achtergrond. Prachtfoto's waarop je niet kon zien dat een deel van de ketting kast ontbrak. Aan de achterkant had ik een lijmkleem bevestigd, zodat het ding bleef staan en ook niet opviel dat de standaard kapot was. Zaterdagmiddag op Marktplaats gezet voor, wat ik vond, een absurde hoge prijs ('we kunnen toch altijd nog zakken'). Ik verwachtte er niet meer van te horen. Maar wat gebeurt? Het ding wordt veel bekeken, 's middags bellen er al een paar mensen. De andere ochtend al komt een koper in de stromende regen het ding voor de volle prijs ophalen. Hij telde het geld achteloos in mijn hand uit. Mijn vrouw en ik keken elkaar wat ongelovig aan en wendden onze blik vervolgens in één beweging naar de hut.

2 Al vier jaar stond dat gevaarte, nagenoeg ongebruikt, het zonlicht in onze tuin en voorkamer te barricaderen. Van een Speeljuweel was het tot een sombere schaduwtoeren geworden. We bespraken het met de kinderen. Die vonden het allang best. Bezem erdoor, de twee vermolmde latjes van de trap weer op hun plaats gemanoeuvreerd, foto, foto in een prachtig zonnetje en hup op Marktplaats, met al die ronkende superlatieven uit de folder. Wederom vroegen we een hele hoge prijs, vond ik. En, o ja, zelf ophalen en demonteren. Niet alleen omdat ik vreselijk onhandig ben, maar het ding was vastgeschroefd met hele flinke schroeven. De man die hem zes jaar geleden namens de Speeljuweel-firma kwam zetten jetste die schroeven er met groot gemak in met zijn accuschroefmachine. Zo gemakkelijk als een kaarsje in een verjaardagstaart (al heb ik ook daar al moeite mee). Ik had net voor we de advertentie plaatsten nog wel geprobeerd een van de schroeven van de hut los te krijgen met mijn boormachine. Maar wat ik ook probeerde, de schroef gaf geen krimp. Het enige wat uiteindelijk gebeurde, was dat de kop van de schroef 'dol' werd. De boor schoot er langs en ik struikelde van de trap af. Nee, demonteren zou niet gemakkelijk worden.

Er waren – weer tot mijn verrassing – direct veel kijkers. Dat kan je zien op Marktplaats. Speeljuwelen bleken gezocht. Er was nu echter niet direct een koper. Wel begonnen mensen te bieden. Heel brutaal, want wij hadden helemaal de categorie 'bieden' niet aangezet. Toch voelde het net als bij het vissen alsof onze dobber een paar keer onderging: spannend, bijna beet. Nu rustig blijven en zeker niet gaan bewegen met de prijs. Nerveus klaptten we na ieder uitstapje de laptop open. Bieders? Kopers?

Het was een beetje een paniekerig mailtje. Of het Speeljuweel nog niet weg was. Ze wilde hem graag hebben, maar kon hem nu niet komen halen want ze moest eerst nog geopereerd worden. Ze had maar een paar vragen. En toen hoorden we twee weken niets. Ik zat toch wat met die operatie in mijn hoofd. Zou het misschien verkeerd zijn afgelopen? Of zou er nog meer aan de hand zijn. Dat hoor je veel; dat ze bij het opereren nog van allerlei narigheid vinden. En het moest nog een jonge vrouw zijn, want in haar eerste mail had ze het over kleine kinderen. Ook erg voor zo'n jong gezin, dat moeder dan moet worden geopereerd. Hoe zouden die kinderen er onder zijn? Of zouden die nog zo jong zijn dat ze er geen erg in hadden? Je weet het allemaal niet.

Haar tweede mailtje was cryptischer. Ze wilde toch wat van de prijs af en het zou nog even duren voor ze hem op zou kunnen komen halen, want haar broer was op vakantie en die had ze nodig om de hut op te komen halen. Die wat zakelijke toon sneed ons de pas af naar warme meelevendheid. Hoe is het gegaan met de operatie? En om wat voor operatie ging het? Een moedervlekje weggehaald of een nieuwe nier geplaatst(of er eentje weggegeven)? Ik brandde van nieuwsgierigheid, maar het waren vragen die je nu eigenlijk in een zakelijk onderhandelingsproces niet meer met goed fatsoen kon stellen. Natuurlijk zakten we met de prijs.

3

Weer bleef het even stil aan de kant van de mogelijke koopster. Ik begon er nu toch wel een beetje aan te twijfelen. Werden we aan het lijntje gehouden? Het was nu al bijna vijf weken. We kregen ook steeds minder kijkers op Marktplaats. En zo dadelijk was de zomer voorbij. Krijg dan iemand nog maar eens geïnteresseerd in zo'n gevaarte van verduurzaamd hout. Misschien volgend jaar nog eens proberen.

En dan ineens toch weer een bericht met allerlei detailvragen en de aankondiging dat ze hem snel komen halen. Haar broer was terug van vakantie en die had ook een grote bestelbus kunnen regelen. Of ze dan morgen al zouden kunnen komen? Ja, dat was goed. Maar hadden ze goede materialen bij zich? Ja hoor. Ze zouden alles bij zich hebben.

Onmiddellijke sympathie. Dat heb je soms. Ik doe die zaterdagochtend de deur open en er staan twee kerels van net een jaar of dertig voor de deur. Aardige lui, open goedlachse volle maangezichten allebei. Een soort Nick en Simon. Voor de hut. Al zag de hut er in de stromende regen erg somber uit en viel de molm en de algenaanslag erg op, ze gaven bewonderende commentaren. 'Wat een ding, hé.' Ze stootten elkaar aan. Twee vrolijke zwagers die zichzelf al met hun kinderen in hun nieuw aangelegde tuin in de nieuwbouwwijk zagen spelen. Of ze koffie wilden. Nou, even dan, maar ze moesten wel de vaart erin houden want de grote bestelbus hadden ze een dag kunnen lenen. Maar voor ze de koffie namen betaalden ze eerst, zonder verder de hut te inspecteren, de volledige koopprijs in contanten. Dat kon maar achter de rug zijn. Ze praatten voluit tijdens de koffie, gezellig, maar na een telefoontje van zus-de-vrouw, onze koopster, stonden ze direct op. Ze stonden duidelijk onder instructie om op te schieten. Helpen hoefde ik niet, ze hadden alles bij zich. Allebei werkten ze in een toeleveringsbedrijf voor de bouw. Daar hadden ze van alles kunnen lenen. Hulp was niet nodig. Alleen een elektriciteitsnoer zou mooi zijn.

Toen ze weer naar buiten gingen was het gelukkig opgehouden met zachtjes regenen: het goot nu.

In de stromende regen probeerden ze met alle macht de schroeven uit de hut los te krijgen om zo de onderdelen intact in hun bus te krijgen. Het hele Speeljuweel was in wezen een verzameling losse planken en delen die waren verschroefd. Zo paste het ding keurig en waterpas in elkaar. Maar die schroeven waren door de jaren geroest en daardoor uitgezet in het keiharde, geïmpregneerde hout. En wat Nick en Simon ook probeerden. Ze kregen ze – net als ik – niet los. Na een uur hadden ze drie van de ca. 80 schroeven los, na twee uur een stuk of tien. En waren ze nou maar chagrijnig geworden, of hadden ze me een paar verwijtende blikken toegegooid, dan was het allemaal

niet zo erg geweest. Maar ze bleven vrolijk en aardig, doorweekt en al. ‘Nee, nou hebben we de meeste dragende delen los hoor...’ lachte de Nick van de twee gul. ‘Nou gaat het opschieten,...’ De boren ratelden, ze ploeterden, ze liepen heen en weer. Maar na een uur of vijf hadden ze alleen nog maar het dak eraf. Ik voelde me enorm opgelaten. Ja, ze wisten dat ze het zelf moesten demonteren, hield ik mezelf voor. Het was hun eigen risico... allemaal waar, maar toch knaagde het.

4

Al vermeed ik het in de namiddag zoveel mogelijk om naar buiten te kijken, ik zag wel dat ze steeds meer belden. Ongetwijfeld zus-de-koopster die zich meldde. Waar ze toch bleven? Al kon ze daar aan de andere kant van de lijn niks van zien, Simon haalde verontschuldigend de schouders op.

Ze waren al bijna zeven uur bezig toen ik ineens zaaggeluiden hoorde. De hut stond nog driekwart overeind en ze moesten iets doen, want de bus moest terug en wellicht hadden ze nog afspraken die avond. In een half uur zaagden ze de overgebleven hut gedeelten van elkaar los, tot een soort wrakhout. Ik bood ze nog een keer koffie aan, maar ze weigerden – nog steeds beleefd en aardig lachend. ‘We zetten hem dan thuis wel weer in elkaar...’ zeiden ze. Maar ze wisten wat ik wist. Verzaagd was het Speeljuweel zijn waarde kwijt. Die zou je nooit meer zo precies en degelijk in elkaar krijgen. Die consequentie hadden ze kennelijk al aanvaard. Ik hielp ze nog wat de losgezaagde en losgewrikte stukken in de bestelbus te doen. Het was een triest gezicht dat afvalhout met algengroen en grote blokken grond eraan in die achterbak. Ik vertelde nog wat mooie verhalen over de bijzondere ervaringen die we met onze kinderen in de hut hadden gehad (weer dat verhaal van de Geheime club en zo). Om ze een beetje op te monteren, waar eigenlijk niks op te vrolijken viel. Om ongeveer kwart voor zes waren ze klaar. Ik voelde me zó schuldig, zó beroerd. Liefst wilde ik ze het volledige aankoopbedrag – toch nog een hele som – direct terug geven, maar het kwam er niet van. En toen kwam nog het ergste. Net voor weggingen, sprongen ze na kort overleg nog even uit de cabine van de bestelbus. Ze gaven me een warme hand, alle twee, en ze bedankten me hartelijk, gemeend ook nog las ik in die trouwe hondenogen van ze. ‘We zullen goed voor de hut zorgen...’

Vreselijk. Ik slaap er af en toe slecht van. En nog steeds loop ik even de kamer uit als Nick en Simon op tv zijn.

© 2012 Wim Voermans